No. 92.

Bredasche Courant.

DONDERDAG 18 NOVEMBER.

PUBLICATIE.

BURGEMEESTER EN WETHOUDERS der Gemeente *Breda*, gelezen adres van *Martinus Catois*, houdende verzoek om toestemming tot het oprigten eener Broodbakkerij in de huizinge staande op den Haagdijk, Wijk B, No. 304.

Gelet op het Koninklijk besluit van den 31 Januarij 1824 (*Staatsblad* No. 19) aangaande de vergunning tot het oprigten van sommige fabrijken en trafijken, ten gevolge van belegde informatiën de commodo et incommodo.

Brengen bij deze het door *Martinus Catois* gedaan verzoek ter kennisse der Ingezetenen, en inzonderheid van de bewoners der huizen, staande naast de op te rigten Broodbakkerij om, ingeval iemand mogt vermeenen zich daartegen te moeten verzetten, alsdan zijne redenen van bezwaar binnen veertien dagen na dato, aan Burgemeester en Wethouders schriftelijk in te leveren.

En zal deze op de gebruikelijke wijze worden afgekondigd en aangeplakt.

Breda, den 17 November 1858.

J. MASTBOOM.

De Secretaris,

L. D. G. TEYCHINÉ.

Frankrijk.

PARIJS, den 15den November.

De *Moniteur* deelt in het uitvoerig rapport des vice-admiraals *Rigault de Genouilly* over het bezetten der forten en van het schiereiland Touranne in Cochin-China mede. Hoofdzaken welke niet reeds bekend waren behelst dat rapport niet.

— De heer *de Paiva*, de minister van Portugal alhier, is op zijn post teruggekeerd. Het zal dezen diplomaat moeijelijk vallen, de sporen uit te wisschen van het conflict, dat is gerezen tusschen Portugal en Frankrijk. De tijd zal echter het zijne moeten doen en de terugkeering des ministers alhier zal reeds medewerken om bij velen de vrees voor nieuwe verwikkelingen te doen verdwijnen.

— Het kanon, dat den naam van *l'Alliance* heeft bekomen en hetwelk de Keizer als tegengeschenk voor Koningin *Victoria* heeft doen vervaardigen, is thans te Calais naar Engeland ingescheept.

— Uit Madrid heeft men berigt, dat de maarschalk *de la Concha* tot president van den senaat benoemd is. — De verkiezingen liepen over het geheel ten voordeele der regering uit.

Duitschland.

FRANKFORT, den 14den November.

Aan de verkiezingen in den eersten trap, te Berlijn gedaan, heeft meer dan de helft der stemgeregtigden deelgenomen. Al de verschillende fractiën der liberale partij zijn denzelfden weg gevolgd en in bijna al de sectiën zijn de uitkomsten in vrijzinnigen geest en gunstig voor het nieuwe Ministerie uitgevallen.

— De beroemde grijze kampvechter voor de vrijzinnige beginselen *E. M. Arndt* heeft een artikel in een Pruissisch dagblad geplaatst, waaruit zijne hooge ingenomenheid met de optreding van den Prins van Pruissen als Regent en de groote verwachting welke hij van hem koestert doorstralen. Na op taalkundige gronden ontwikkeld te hebben dat de naam *Wilhelm* oorspronkelijk beteekent *een die den helm draagt*, besluit hij zijn artikel dus: „Genoeg, onze doorluchtigste *Wilhelm*, prins-regent van Pruissen, voert thans den krijgshelm en bestuurt het roer van Staat. Dat God hem en ons geluk en zegen schenke met al de groote historische voorteekenen en voorbeduidselen, welke de heerlijke naam sedert den grooten Keurvorst verworven heeft."

Engeland.

LONDEN, den 14den November.

De zoo schoon gekleurde redevoering des eersten ministers *Derby* aan den maaltijd van den Lord Maire wordt, door de dagbladen die de zijde van lord *Palmerston* houden sterk gegispt. De *Times* en de *Morning Post* noemen het schitterend tafereel, door zijn Lordschap van de binnenlandsche politiek en de betrekkingen met het buitenland opgehangen, even verblindend als het gaz, dat de feestzaal verlichtte, en beweren, dat al het goede in het inwendig bestuur, door hem aan zijn eigen bewind toegeschreven, aan zijne voorgangers te danken is, terwijl hij de eigenlijke taak van het tegenwoordig Kabinet, de Parlementaire hervormingen, geheel in de schaduw heeft gelaten.

— Het schijnt zeker te zijn dat in het zuiden van het prinsdom Wallis, en wel te Pembroke, een uitgestrekt en blijvend artilleriekamp gevestigd zal worden, alwaar, naar men verder zegt, een korps van 5000 man, ten gevolge eener aanmerkelijke vermeerdering van genoemd wapen, zal worden gelegerd. Ook zou te Pembroke het hoofdkwartier eener divisie zeesoldaten gevestigd worden.

— Dezer dagen zijn in Ierland twee moordaanslagen op grondeigenaren gepleegd; de eene heeft aan het slagtoffer het leven gekost; bij beide zijn de daders tot nog toe aan de justitie ontkomen, daar de bevolking hen niet wil helpen opsporen. Men weet, hoe veelvuldig in vroegere jaren zulke moordaanslagen in Ierland waren; zij werden onder de leiding van een geheim genootschap, de zoogenaamde Ribbon-lieden, door het landvolk gepleegd met het doel om de grondeigenaren wegens vermeende verongelijkingen of wegens onregtmatig bezit van den grond te straffen; terwijl de verstandhouding onder de leden dier door gansch Ierland verspreide vereeniging aan de daders gelegenheid gaf om aan de nasporingen der justitie te ontsnappen.

Men vreest dat de twee onlangs gepleegde moordaanslagen een blijk van voortdurende werkzaamheid van dat genootschap zijn, in welk geval zij een voor Ierlands ontluikende welvaart hoogst nadeelig verschijnsel zouden wezen.

— De heer *Young*, de Britsche gezagvoerder op de Ionische eilanden, heeft onlangs aan Harer Majesteits gouvernement een bepaald voorstel gedaan om Corfu tot eene Britsche Kolonie te verklaren en het overige van de Ionische republiek aan Griekenland af te staan, daar de worsteling der bevolking tegen de Britsche beschermheerschap bestendige moeijelijkheden te weeg brengt. Dat dit voorstel in overweging komt, wordt uit de bekende zending van den heer *Gladstone* opgemaakt.

— De heer *Wildhouse*, voormalig ingenieur der Transatlantische telegraafmaatschappij, had voorstellen gedaan tot het nemen van nieuwe proeven tot herstelling van den kabel, en om dien, slaagde hij daarin, op bijzondere voorwaarden te exploiteren. Thans verneemt men dat de maatschappij die voorstellen niet heeft aangenomen.

Te Valentia in Ierland heeft het groot opzien verwekt dat het geheele personeel, aan de dienst van den telegraafkabel verbonden, is afgedankt, en dat de gebouwen der telegraaf-compagnie onverhoeds gesloten zijn.

— Gisteren is te Londen een telegram uit Alexandrië openbaar gemaakt, houdende officiële berigten uit Bombay van 25 October jl. Uit die berigten blijkt dat de krijgsbedrijven in Indië met kracht hervat zijn en dat de Engelsche krijgsmagt reeds dadelijk zware slagen aan de muiters heeft toegebragt. De opstandelingen onder aanvoering van *Tantia Topee* hebben eene nederlaag ondergaan, waardoor hunne getalsterkte tot omstreeks 14,000 man verminderde; en de bij Lucknow, in Oude vereenigde afdeeling opstandelingen is herhaaldelijk geslagen en uiteengejaagd.

Verder wordt gemeld dat de gezondheidstoestand van het Engelsche leger over het algemeen zeer goed was, en dat het handelsverkeer te Bombay ongemeen levendig werd.

De Indische regering had het voornemen opgevat om weder wapenen te geven aan verscheiden regimenten inlandsch krijgsvolk, die niet aan den opstand deel genomen hadden, doch ontwapend waren geworden omdat hunne gezindheid verdacht scheen. De uitvoering van dit voornemen is uitgesteld wegens de oproerige handelingen van een ontwapend regement sipayers, hetwelk te Mooltan lag, maar bij uitzondering heeft de inlandsche lijfwacht van den gouverneur-generaal hare wapenen en paarden terug ontvangen; zij is naar Allahabad, waar de opperlandvoogd zich bevindt, gezonden om bij hem dienst te doen. Het ligt in de staatkunde van lord *Canning*, persoonlijk vertrouwen op de gezindheid der inlanders ten toon te spreiden, maar er zijn in Indië niet weinigen die vreezen dat hij zich-zelven te veel waagt.

Volgens berigt uit Ceylon van 15 October jl. is de geleiddraad voor de telegraaphcommunicatie tusschen dat eiland en het Indische vaste land gelukkig gelegd.

— Men zegt dat de cholera in Japan is uitgebroken en groote verwoestingen aanrigt, na de aankomst van een Noord-Amerikaansch linieschip, aan boord waarvan die ziekte zich vertoond had, terwijl de gezagvoerder geen der voorgeschrevene quarantaine-maatregelen heeft opge-

volgd. [illegible] maakte een zeer nadeeligen indruk op de bevolking, die, in den waan dat de vreemdelingen hunne putten hebben vergiftigd, ook de [illegible] Nederlanders sedert dien tijd zeer kwalijk moet bejegend hebben.

Nederlanden.

BREDA, den 17den November.

In de zitting van de Tweede Kamer der Staten-Generaal van Maandag heeft de heer *Hendrik [illegible]*, opnieuw in het hoofdkiesdistrict Assen gekozen, als lid der Kamer zitting genomen, na in handen des Voorzitters, die daartoe door den Koning gemagtigd was, de vereischte eeden te hebben afgelegd.

De commissie van Rapporteurs voor het wets-ontwerp tot vaststelling der begrooting voor den arbeid der gevangenen heeft daaromtrent haar eindverslag uitgebragt, hebbende de Kamer beslist, dat de beraadslaging over dat wetsontwerp zal gevoerd worden na afloop van die over het voorstel van den heer *Sloet tot Oldhuis*, betrekkelijk de tienden.

— De afdeelingen van de Tweede Kamer der Staten-Generaal hebben Vrijdag en Zaturdag onderzoek van het wetsontwerp tot bekrachtiging der overeenkomst nopens den Noorderspoorweg voortgezet. Men verzekert vrij algemeen, dat het wetsontwerp weinig bijval in de afdeelingen heeft verworven en men verwacht derhalve niet, dat deze concessie zal worden bekrachtigd.

— Aan de memorie van beantwoording der regering omtrent de begrooting van oorlog ontleenen wij het volgende:

Indien het leed doet dat het hooge eindcijfer bij vele leden bevreemding verwekt heeft, is het van eene andere zijde bemoedigend, dat het bezwaar van die vele leden slechts zoolang zou bestaan, als »niet op eene afdoende wijze zou zijn aangetoond dat de zekerheid des lands volstrekt geene vermindering gedoogde." De minister erkent geheel het regelmatige van dit verlangen, en meent zelfs dat daardoor alleen de moeijelijkheden kunnen worden voorgekomen, welke zich jaarlijks omtrent het eindcijfer voordoen. Hij voor zich zal dus trachten bij de vertegenwoordiging zoodanige overtuigingen te doen geboren worden. De minister zet hierop uiteen, dat de verhooging in 1854 niet »enkel een gevolg was van buitengewone omstandigheden," ze nam daaruit haar oorsprong, omdat met het lage cijfer werkelijk toen bleek dat het leger op die wijze niet kon beantwoorden aan behoeften die bij buitengewone omstandigheden ontstonden. Vandaar dat sinds dien herhaaldelijk gezegd is, dat ongeveer 12 mill. voor oorlog zou moeten besteed worden.

De *vermeerdering* die de minister bij artillerie en genie wil brengen is 362 onderoff. en vrijw., 242 miliciens voor 3 en 6 maanden, 736 miliciens met groot verlof in reserve en 234 paarden voor de art., — 277 onderoff. en vrijw., 53 miliciens voor 6 maanden, en 213 met groot verlof in reserve voor de genie; — de *vermindering* 20 officieren en 7 off. paarden bij de art., 7 off. bij de genie.

Wat het stelsel van verdediging aangaat, De minister erkent gaarne dat [illegible] aan de zamenstelling van het leger [illegible] met het stelsel van verdediging aansluit, doch hij gelooft niet dat het verlaten van enkele versterkte punten van het Rijk daarop van dien invloed zou kunnen zijn, dat zulks eene eigenlijke vermindering van strijdkrachten zou kunnen te weeg brengen. Integendeel, naar mate zoodanige punten werden opgeheven, behoort de voor de dienst te velde beschikbare magt des te grooter te wezen. En wat die opheffing zelve betreft, moet de minister de vrijheid nemen op te merken, dat er te dien opzigte, en in het algemeen, een groot verschil bestaat tusschen individuele beschouwingen en meeningen, en het handelen of beslissen als verantwoordelijk minister. Wanneer het hem dan gebleken is, dat ten aanzien van die opheffing de gevoelens zeer uiteenloopende zijn, dat anderen voor hem, gedurende verscheidene jaren aan het bestuur, die kwestie onaangeroerd hebben gelaten, dan mag hij zich daaromtrent aan geene overijling schuldig maken.

Wat de organisatie aangaat in vereeniging met het comité van defensie opgemaakt, is men tot de overtuiging gekomen, dat men tot goede verdediging noodig heeft aan infanterie 68 à 93,000 man, aan kavallerie 3800 paarden, aan artillerie 16 batterijen veld- en rijdende artillerie, namelijk 13 batterijen à 12 pond, 2 batterijen à 6 pond, vereischende 2600 man, aan welke indeeling van geschut echter in der tijd geen gevolg is gegeven, wijders aan artillerietroepen in de vestingen ongeveer 7000 hoofden en meer genietroepen dan nu.

De voorgenomen organisatien zouden opleveren: aan inf. 32,000, in de depots 4,000, reserve 7,000 sted., schutterij 18,000, landelijke schutt. 30,000 man, te zaam 90,000 manschappen; bij de kavallerie 2400 paarden, bij de depots 200, bij oorlog aan te koopen 1365, te zaam 4365 paarden; bij de artillerie 344 paarden van de veldart., waarvoor 2 batterijen van 12 pond met 262 paarden en 2 van 6 pond kunnen bespannen worden, [illegible] batterijen van 6 pond met 185 paarden, blijvende er dan of 88 of 99 paarden voor de depots over; bij de rijd. art. zal men 333 p. hebben, en dus kunnen inbrengen 1½ batt. 12 p. met 285 paarden, waardoor over zouden blijven 48 paarden.

Hieruit blijkt dat men dadelijk kan beschikken over 44 of 52 vuurmonden, en dat zoodra men een getal van plus minus 1000 paarden heeft aangeschaft, de 15 batterijen of 120 vuurmonden, door het comité als benoodigd opgegeven, zullen kunnen verstrekt worden. Dit zal ook het geval zijn met de vesting-artillerie, waaromtrent door het comité eene sterkte is aangewezen van 7000 hoofden. Uit de zamenstelling der zes bataillons vesting-artillerie blijkt, dat die zullen kunnen leveren 5460 hoofden. Men rekent dat door de schutterijen kan worden verstrekt 1540 hoofden. Gelijk aan het voorgesteld 7000 hoofden. Door de uitbreiding die men nu aan het bataillon genie troepen wenscht te geven en waardoor het kompleet bijna verdubbeld zal worden, kan men aannemen [illegible] in overeenstemming te handelen met het gevoelen van het comité van defensie.

Ook voor de kustverdediging is gezorgd door plannen, die verwezenlijkt kunnen worden, als men daartoe voldoende gelden beschikbaar heeft, en eene genoegzaam sterke zeemagt.

De meest gewigtige reden welke den Minister aanleiding heeft gegeven om de thans besproken nieuwe organisatiën te ontwerpen ligt dáárin, dat hij het permanent onder de wapenen zijnde aantal manschappen over het algemeen te zwak vond, terwijl de zamenstelling in vele opzigten niet beantwoordde aan de eischen eener spoedige mobilisatie. Dat heeft hij willen verhelpen.

Eene vereeniging van grenadiers en jagers acht de min. minder doeltreffend, vooral daar de opleiding en oefening na de invoering van 't getrokken geweer geheel verschillend is.

Wat de artillerie betreft meent men dat het geene afkeuring kan verdienen, tot een stelsel terug te keeren, dat sedert de vestiging van den Nederl. Staat gedurende eene lange reeks van jaren bestaan en goed voldaan heeft.

Bij de artillerie, immers bij de veld- en rijdende artillerie, zijn de kompagnien zamengesteld tot de bediening elk van eene batterij te velde, de taktische eenheden. Hare vereeniging onder eenige chefs zou willekeurig zijn indien zij niet aan de volgende vereischten voldeed; zij moet namelijk:

1. in vredestijd chefs voor den oorlog vormen;

2. die chefs in de gelegenheid stellen, het onderwijs van den troep zooveel mogelijk zelf te besturen en het personeel, vooral het kader te leeren kennen, waartoe concentratie van de kompagnien onder hun bevel staande noodzakelijk is.

Men stemt gaarne toe dat zonder de eigenlijke volkswapening — het is trouwens reeds meermalen gezegd en herhaald — het leger ontoereikend zou wezen voor de verdediging des lands. Maar welk naauw verband er dus ook besta tusschen het leger en schutterijen, en hoe hoogst wenschelijk het ook zij dat deze laatste eene betere zamenstelling enz. erlangen, kan dit laatste nog minder dan die der militie eene reden wezen om de voorgenomen organisatie te verschuiven.

De vermeerdering van 't verband tusschen 't Indisch leger en dat van 't moederland tracht men te bevorderen. Reeds zijn 38 offic. van ons leger in Indië gedetacheerd; alleen de kosten verhinderen daaraan meerdere uitbreiding te geven.

Ten aanzien van de vrees dat onze soldaten niet genoegzaam zouden gevoed worden, moet men in de eerste plaats opmerken, dat de soldaat in het garnizoen niets anders van wege het Rijk tot voeding ontvangt dan een ration brood. Hij wordt dus niet in den eigenlijken zin van het woord van wege het Rijk gevoed. De hoofdvoeding, de zoogenaamde menage, wordt uit zijne soldij bestreden. Er bestaan vaste bepalingen omtrent de inrigting der menage voor de troepen, en daarin zijn geene veranderingen gekomen dan dat men alleen in enkele garnizoenen in plaats van $2\frac{1}{2}$ ons slechts 2 onzen vleesch per dag verstrekt, noodzakelijk doordien in de laatste jaren de levensmiddelen aanmerkelijk in prijs zijn gestegen. De duurte der levensmiddelen is natuurlijk van invloed op het zakgeld, dat uit het overschot der inleggelden in de menage aan den man wordt uitbetaald, en daar dit zoo gering werd, dat er bijna niets meer te deelen overbleef, gaf dit aanleiding, en is het nog noodzakelijk, hierin eenigzins te gemoet te komen door eene tijdelijke verhooging toe te kennen aan hen wier soldij slechts 25 cent per dag bedraagt.

Na eene breedvoerige beantwoording van hetgeen bij de XIV afdeelingen waaruit het hoofdstuk bestaat, is aangemerkt, besluit de Minister zijne memorie aldus: »De laatste zinsnede, in zamenstelling met het door den Minister in de memorie van toelichting geuit verlangen naar stabiliteit in het belang der zaken van oorlog, geeft aan de commissie van rapporteurs aanleiding om te verklaren, »dat het aan haar duidelijk is gebleken, dat het de algemeene wensch der Kamer is, om zoo mogelijk eindelijk de gedurige debatten over ons verdedigingsstelsel en het cijfer der begrooting van oorlog, wat de hoofdzaak betreft, te kunnen doen ophouden." Indien er immer eene verklaring is geweest, welke de aandacht der Regering in hooge mate diende tot zich te trekken, dan is het deze, gegrond op eenen algemeenen wensch der Kamer niet alleen, maar op eene wezenlijke behoefte voor 's Lands belangen; daar inderdaad het gedurige terugkomen op het eindcijfer der begrooting van het Xde hoofdstuk, en van de behoeften waarin dat hoofdstuk moet voorzien, tot groot nadeel strekt van een der meest gewigtige waarborgen voor de zekerheid, de rust en de onafhankelijkheid van den Staat, 's Rijks defensie. Die zinsnede is dan ook het voorwerp der aandacht geweest, niet slechts van den Minister, maar van de Regering in het algemeen, inzonderheid van den Koning, als volgens de Grondwet bekleed met het oppergezag over de zee- en landmagt, en belast met de zorg, dat er te allen tijde eene toereikende zee- en landmagt onderhouden worde. En het is dan ook, naar aanleiding der overwegingen welke te dezer zake hebben plaats gehad, dat de Minister ten slotte verklaart van hooger hand gemagtigd te zijn, »aan de Staten-Generaal onder geheimhouding mededeeling te doen, zoo aangaande het stelsel van 's Lands verdediging, door het committé van defensie opgemaakt, als van de daarmede in verband staande leger-organisatie, » zullende de mededeeling alzoo geschieden met het oog op het voorschreven verslag, ten einde, overeenkomstig den algemeenen wensch der

Tweede Kamer, zoo mogelijk, eindelijk de gedurige debatten over het verdedigingsstelsel en het cijfer der begrooting van oorlog, wat de hoofdzaak betreft, te kunnen doen ophouden, en tot die stabiliteit te komen, welke ook ten deze als zoo allezins wenschelijk wordt beschouwd.

— Bij Zr. Ms. besluit van 4 dezer is aan *L. H. Althuizen*, veldwachter te Boekel (Noordbrabant), eene gratificatie toegekend, ter zake van trouwe pligtsbetrachting.

— Bij Koninklijk besluit is beslist dat, bij de regeling der jaarwedden van openbare onderwijzers, ook het schoolgeld, door hen van andere dan de schoolpligtige kinderen en van schoolgangers uit naburige gemeenten genoten, in rekening moet worden gebragt.

— Blijkens eene opgaaf in de *Staats-Courant* van heden hebben de middelen (hoofdsom en opcenten) over de maand October opgebragt ƒ 5,368,926.05 tegen ƒ 5,340,977.09[5] in de maand October 1857; en is de opbrengst geweest over de tien eerste maanden van dit jaar geweest ƒ 47,828,674.88[5], terwijl de raming was ƒ 45,936,166.60; en de opbrengst gedurende hetzelfde tijdvak van 1857 ƒ 46,995,399.05[5].

— Naar men verneemt zullen in het begin van het volgende jaar voor den Hoogen Raad de pleidooijen gehouden worden in de bekende zaak van de gemeente Leiden tegen den Staat der Nederlanden nopens het Haarlemmermeer.

— Op verzoek van den Minister van Kolonien heeft de Minister van Oorlog eene circulaire aan het leger gerigt, waarbij mededeeling wordt gedaan van het voorschrift nopens de Indische examens, vastgesteld bij het Indisch besluit van 5 Junij 1856, N°. 1 (*Staatsblad* N°. 35). Tevens is bepaald, dat geene onderofficieren tot die examen zullen worden toegelaten, welke bij hun engagement of réengagement handgeld of premie genoten hebben.

— In het antwoord der regering in zake het traktaat met Japan, wordt gezegd, dat veel is verkregen, wat vroeger niet was, en met name vele lastige en krenkende formaliteiten zijn afgeschaft. Aan 't slot geeft de regering in een geschrift te kennen, dat nadere berigten zijn ontvangen, waaruit blijkt, dat het den Nederl. commissaris in Japan is gelukt (op denzelfden voet als dit met den Noord-Amerikaanschen deeft en later ook met andere onderhandelaars schijnt te hebben plaats gehad), te Jedo zelf met de keizerlijke regering een nieuw handelsverdrag voor te bereiden, hetwelk eerlang door die regering zou worden geteekend, waarbij zoo al niet alle, dan toch de voornaamste bezwaren door de commissie, in den thans bestaanden toestand opgemerkt, zullen vervallen, en weder nieuwe havens opengesteld en andere vrijheden verleend worden, waaronder in de eerste plaats vaste regeling en vermindering van inkomende en uitgaande regten, opheffing van het verbod tot uitvoer van gouden en zilveren munt, opheffing van de verpligte tusschenkomst der geldkamer enz. Wanneer dit tractaat zal zijn tot stand gebragt, zal de regering het ter zijner tijd aan de Kamer mededeelen.

— Op last van het Gemeentebestuur van Eindhoven is eene memorie opgemaakt betreffende de gemeente Eindhoven in verband met den geprojecteerden spoorweg. In die memorie wordt de wensch geuit: 1°. dat men zonder voordeel in overweging neme den kortsten en minst kostbaren weg door het arrondissement Eindhoven te nemen; 2°. in het spoorwegnet, zonder eenige geldelijke opofferingen, zonder omweg enz. eene gemeente aan te doen, die meer dan een titel heeft om opgenomen te worden. Vele zwarigheden tegen de thans voorgestelde rigting van Tilburg op 's Bosch en Helmond naar Roermond of Venlo worden in de memorie ontwikkeld, zoodat den grooten omweg, dien deze rigting maakt, de ligging van die lijn bijna parallel met eenen voornamen waterweg, de Zuid-Willemsvaart, de noodzakelijkheid om de Peel, eene woeste streek, door te loopen enz. Derhalve wordt aangeraden de vroeger voorgestane rigting van Breda, Tilburg op Eindhoven en Roermond of Venlo. Alsdan behoeft om het uitsluitend belang van de hoofdstad eener provincie niet een omweg van verscheidene uren te worden gemaakt. Daarenboven kan 's Bosch aan het groote spoorwegnet aansluiten door een zijtak met Tilburg, terwijl men niet uit het oog moet verliezen, dat 's Bosch spoedig eene hoofdlijn zal erlangen, zoodra eene aansluiting van Turnhout over Tilburg en van 's Bosch tot Arnhem zal tot stand zijn gebragt. Doch gesteld dat men eene rigting over 's Bosch zou blijven voorstaan, dan geven de stellers der memorie evenzeer in overdenking of eene rigting over Eindhoven niet de voorkeur boven alle andere verdient. Behalve dat dezelfde met de lijn de kortste en regte weg is, heeft zij ook nog het voordeel de volkrijkste streek van het departement Eindhoven te doorsnijden. De lijn over Eindhoven zou 49699 inwoners, die over Helmond slechts 27510 kunnen bedienen. Verder wordt gewezen op de grootte van het grondgebied der gemeente Eindhoven, hare environs daaronder begrepen, op het quantum der aan het Rijk opgebragte belastingen, op het getal kiezers, op de opbrengst van het postkantoor, op den handel en nijverheid van Eindhoven (zij telt 77 diverse fabrieken en trafieken met 899 vaste arbeiders), alles om de belangrijkheid van Eindhoven aan te toonen. Het zou dus, zoo wordt op het einde der memorie gezegd, eene onbillijkheid en tegelijk eene dwaasheid zijn, haar voorbij te gaan.

— Omtrent de Djambie-expeditie deelen wij nog de volgende bijzonderheden mede.

»De strijd was hevig geweest en de Djambiezen hebben zich niet alleen wakker verdedigd, maar hunne versterkingen waren ook krachtig. Het eerste was nog al dat zij even als de Balinezen in der tijd, onbesuisd den dood te gemoet gingen. Zoo kwam een Djambier, met een witte vlag in de hand, den kapt. *Gallas*, komm. van de flankkompagnie, te gemoet loopen. Deze meende, dat hij zich kwam overgeven, maar hij haalde spoedig 2 krissen voor den dag, en viel den kapitein aan, die gelukkig een piek in de hand had, waaraan hij den onverlaat reeg. De Djambinezen waren zoo overmoedig, dat zij het gevaar te gemoet snelden en met een sabel of kris gewapend tegen de troepen instormden, om er hun man te vinden; vele vijanden moesten dan ook aan de bajonet worden geregen.

»De luit. ter zee *Steffens* kreeg bij den tweeden storm een kogel in den regter arm.

»De 1ste luit. *van Leersum*, die met het 2de peloton van de Eur. flankeurskomp. niet kon avanceren, door de in den weg gebragte belemmeringen, zag een bejaard man even voor zich aan iets trekken, waarop tot tweemaal een knetterend geluid werd vernomen, en er een oogenblik daarna eene mijn sprong. De luitenant kreeg met 11 flankeurs ernstige brandwonden door de uitbarsting; het is akelig deze verwonden op 't ziekenschip te zien liggen. — Een matroos, die twee wonden had bekomen, waarvan een in den arm, wilde, na verbonden te zijn, niet terug, maar volgde verder de beweging zijner kolonne, zoodat 't oude gezegde bij hem werkelijk ter snede kwam, »Vecht met de linker hand, terwijl de regter blijft hangen in 't verband."

»Toen de hoofdbenting genomen was vlagden de schepen onmiddellijk van top."

De *Staats-Courant* geeft een nader verslag omtrent den oogst in Noord-Brabant.

De *tarwe* beloofde aanvankelijk een buitengewone opbrengst, doch de storm van 25 Julij heeft daaraan veel nadeel toegebragt. De korrels, bijna rijp, werden toen uit de aren geslagen, waardoor gemiddeld 3 mud per bunder verloren ging. Men rekent het beschot op 20 tot 25 mud per bunder, bij een gewigt van 75 Ned. pond en een prijs van 9 tot 10 gulden het mud.

De *rogge* leed vooral op de hooge gronden veel door de droogte, de opbrengst was daar gering. In de polders en op zware gronden is het gewas gunstig geweest. Het stroo is middelmatig, het beschot is zeer verschillend, men dorschte van 16 tot 25 mud, in de kleistreken van 30 tot 40 mud per bunder, met een gewigt van 70 tot 72 Ned. pond en een prijs van ƒ 6.50 tot ƒ 7.40 het mud.

Niettegenstaande de *gerst* op vele plaatsen door droogte heeft geleden, kan men de opbrengst over het algemeen, vooral van de wintergarst gunstig noemen; men rekent die op 40 tot 60 mud per bunder, de qualiteit is zeer voldoende.

De *boekweit* beloofde eene buitengewone opbrengst, doch werd op den 25 Julij zoodanig beschadigd, dat ze voor het grootste gedeelte als verloren beschouwd werd; de daarop gevolgde regen bragt nieuwe bloesem te weeg die eene middelmatige opbrengst leverde: men dorschte van 18 tot 25 mud per bunder.

De *veenboekweit* liet niets te wenschen over. In de omstreken van Asten heeft die ongeveer een last per bunder opgebragt, waarvan de hoedanigheid uitmuntend is.

De opbrengst van de *haver*, is, op de hooge zandgronden door droogte en hitte zeer ongunstig geweest. Het beschot was hoogstens 25 mud. In de omstreken van Heusden en Zevenbergen rekent men de opbrengst van 50 tot 70 mud per bunder.

De buitengewoon lage waterstand heeft aanleiding gegeven, dat in de nabij 's Hertogenbosch gelegen polders veel haver verbouwd is, waarvan de opbrengst als voldoende kan beschouwd worden. De opbrengst van de laat gezaaide overtrof die van de vroege.

Het *koolzaad* bragt zeer weinig op. Uit hoofde van de vernieling die er de muizen aan hebben toegebragt, is in het voorjaar veel omgeploegd; het weinige dat men behield, bragt, op enkele uitzonderingen na, slechts een derde gedeelte van een gewoon gewas op. De opbrengst van het zomerzaad is door de droogte ook zeer gering geweest.

De oogst der *erwten* is ten gevolge van de droogte geheel mislukt.

De *paarden- en duivenboonen* leden ook veel van de droogte, waardoor vele insecten de bloem vernielden en de opbrengst zeer gering was: men schat die op 10 tot 15 mud per bunder.

Het *vlas* viel ook gunstig uit. Gebrek aan regen was hierin de oorzaak. Het werd voor 200 tot 260 gl. per bunder verkocht; enkele stukken nieuwlands-vlas bragten 300 gl. per bunder op.

De jonge *meekrap* is zeer goed gegroeid; de opbrengst van twee- en driejarige kan men ook als zeer gunstig beschouwen; men rekent die van de tweejarige op 1800 Ned. pond en van de driejarige op 2500 à 3000 Ned. ponden per bunder.

Behalve op hooge gronden, waar zij veel door de droogte geleden hebben, is de opbrengst der *aardappelen* in den regel buitengewoon groot. In de polders rooide men zelfs op sommige plaatsen 400 mud van het bunder. Gemiddeld schat men den oogst op 230 tot 240 mud. In de omstreken van Zevenbergen rekent men echter op 450 tot 480 mud. Ofschoon de ziekte zich aanvankelijk niet vertoonde, heeft men die kort vóór den rooitijd opgemerkt; hierdoor ging, vooral op lage gronden, wel een derde verloren.

De *klavervelden*, die in 1857 reeds door de muizen en droogte en in den winter door de vorst gedund waren, zijn nog grootendeels door nachtvorsten en droogte in het voorjaar van gewas beroofd, terwijl onkruid de ledige plaatsen aanvulde. De opbrengst was derhalve zeer gering. De klaver, onder garst, haver en tarwe gezaaid, heeft ook veel door droogte geleden, doch de regens in Julij en Augustus hebben den wasdom der jeugdige planten zeer ontwikkeld, waardoor het gewas voor het aanstaande jaar niet ongunstig werd.

Wat de eerste snede betreft, hebben de beste *wei- en hooilanden* door de aanhoudende droogte in het voorjaar bijna niets opgeleverd, en bijna algemeen heerschte gebrek in de weilanden.

Alleen de zeer laag gelegen gronden, die in de vorige jaren aan herhaalde overstroomingen waren blootgesteld, hebben eene buitengewone hoeveelheid gras en hooi gegeven, die tot verbazend hooge prijzen zijn verpacht geworden. De in Julij en Augustus gevallen regen heeft in het algemeen den groei van het nagras veel bevorderd, zoodat men kan rekenen dat van het najaarsgras meer hooi dan van het voorjaarsgras is ingeoogst.

De *vroeggezaaide knollen* hebben ten gevolge van de droogte weinig opgebragt.

De *winterknollen*, die aanvankelijk veel beloofden, worden vooral in de zandstreken veel door de zwarte rups benadeeld.

De *wortelen*, die in het begin van Februarij onder rogge en winterzaad gezaaid zijn, zijn goed opgekomen en hebben voldoende opgebragt; de later gezaaide kwamen niet te voorschijn.

De *mangelwortelteelt* heeft eene bevredigende uitkomst gegeven.

De *voorjaarsspurrie* leed veel door droogte en hitte en gaf weinig zaad, waardoor de prijs van het zaad tot 18 gl. het mud gestegen was. De *late* of *stoppelspurrie*, vroeg in Augustus gezaaid, bevat veel zaad en staat, even als de later gezaaide, uitmuntend te velde.

De schaarschte van voeder heeft te weeg gebragt dat het vee minder *boter* dan gewoonlijk heeft voortgebragt. De prijs der boter is daardoor hoog gebleven.

Het *rundvee* was doorgaans gezond; men heeft slechts enkele gevallen van longziekte te betreuren. De schaarschte van veevoeder heeft veel invloed gehad op de prijzen van het vee. Door gebrek aan voeder is veel vee tot zeer lage prijzen verkocht geworden.

Sedert er veel knollen, wortelen, spurrie en nagras gegroeid zijn, herstellen zich de prijzen aanmerkelijk.

De gezondheidstoestand der *paarden* laat niets te wenschen. De prijzen der paarden, voor buitenlandschen handel geschikt, bleven hoog; die der overigen zijn veel gedaald. De oorzaak van die daling wordt aan schaarschte van haver en hooi toegeschreven.

Het drooge zomersaizoen heeft de gezondheid der *schapen* veel bevorderd. Ofschoon de prijzen iets minder zijn dan in 1857, kan men die als voldoende beschouwen.

Men betaalt voor lammeren 6 tot 7 gl., voor eenscharige 11 tot 14 gl., voor goede vette tweescharige 18 tot 20 gl. De prijs der *wol*, die in 1857 0,90 tot 1 gl. bedroeg, is gedaald op 0,70 tot 0,75 gl.

Slechts op enkele plaatsen hoorde men van ziekte onder de *varkens*. De prijs der biggen was zeer verschillend. In het voorjaar besteedde men voor zesweeksche 4 tot 5 gl., later kocht men die voor 0,50 tot 0,74 gl.; thans is de prijs weder tot 2,50 gl. gestegen.

De vette varkens worden tegen 0,36 tot 0,42 cts. het Ned. pond schoon aan den haak geleverd.

De *bijen* hebben weinig opgeleverd. Men schrijft dit toe aan het mislukken van het koolzaad en aan latere vernieling van de boekweitbloem; alsmede aan het nadeel, in Augustus, door regen aan de heibloem toegebragt.

Ook de *warmoeziersianden* leden veel van de hitte en langdurige droogte; de meeste vruchten mislukten of bragten zeer weinig op.

De *appel-* en *perenboomen* leverden eene voldoende opbrengst.

De *kersenboomen* gaven weinig; overigens waren er overvloedig steenvruchten.

Boschteelt. De *beuken* schijnen eenigzins door droogte geleden te hebben; de overige boomen zijn bijzonder goed gegroeid, en van schadelijke insecten bevrijd gebleven.

Akkermaalshout. De oude struiken deden een buitengewoon schot, het jonge hout in dit jaar geplant is veel door droogte gestorven.

Woeste gronden. De ontginning der woeste gronden gaat geregeld voort; de meeste ontginningen strekken tot aanleg van dennenbosschen.

Mest en bemesting. De landbouwers beijveren zich voortdurend om te beproeven hunne landerijen met vreemde of hulpmestspecien te bemesten.

SPOORWEG ANTWERPEN-ROTTERDAM.

Vertrek van Rotterdam 10 u., 2 u. 45 m.

" van Breda 6 u. 50 m.; 12 u. 35 m.; 5 u. 20 m.

" van Antwerpen naar Rotterdam en Breda 7 u. 45 m.; 12 u. 20 m.;

alleen naar Breda en Moerdijk 5 u. 25 m.

G R A A N M A R K T.

AMSTERDAM, den 15. November.

TARWE iets hooger met goeden handel, 135 ℔. Witb. Pools *f* 340, 132 ℔ dito *f* 316, *f* 318; 131, 132 ℔ dito *f* 308, *f* 313; 130 ℔ dito *f* 312, *f* 318; 127 ℔ ger. O. dito *f* 275; 132 ℔ Nassaud. *f* 295; 135 ℔ Kubanka *f* 305; 120 ℔ ger. Vriessche *f* 220.

Gedroogde ROGGE bij partij iets lager, ongedroogde iets hooger. 118, 119 ℔ Arch. *f* 174, *f* 176; 116 ℔ Petersb. *f* 167 bij partij; 126 ℔ Pruiss. *f* 192; 124, 128 ℔ Galatz *f* 178, *f* 186; 120 ℔ ger. dito *f* 160; 127 ℔ Deensche *f* 184; 126 ℔ Jar. Belg. *f* 193.

GERST iets hooger, 116 ℔ Deensche *f* 182, 112 ℔ ger. dito *f* 170; 105 ℔ Jar. Vriess. Winter *f* 160.

BOEKWEIT onveranderd, 118 ℔ Gordijker *f* 182.

In publieke veiling zijn verkocht 30 last Fransche Rogge 120 ℔ *f* 169 à *f* 172, zeeuwsche dito 118 ℔ *f* 166 à *f* 167, 119, 120 ℔ *f* 169, de overige partijen zijn niet geveild.

KOOLZAAD *f* 1 hooger betaald, Deensch 71 P. vl.; Fransch 68 P. vl. In veiling Petersb. Ruhs *f* 320; op 9 v. Olie te leveren in November 75½ P. vl.

LIJNZAAD een bloem 112, 113 ℔ Odessa *f* 335; 111 ℔ Calcutta *f* 345; 112 ℔ Bengal *f* 325.

RAAPOLIE dadelijk en op levering hooger betaald: op 6/w. *f* 44, vlieg. *f* 42¾, 1 Dec. *f* 41¾ à *f* 42; 1 Mei *f* 42¼ à ¾.

LIJNOLIE williger; op 6/w. *f* 31½, vlieg. *f* 30; 1 Dec. *f* 29¼ à ⅜; 1 Maart *f* 30⅝; 1 April *f* 30⅞ à ⅝; 1 Mei *f* 31.

HENNEPOLIE op 6/w. *f* 36.

RAAPKOEKEN, per 1040 stuks *f* 80 à *f* 85.

LIJNKOEKEN, per 104 ℔ *f* 11 à *f* 13.

MARKTPRIJZEN DER STAD BREDA.

Van den 16. *November* 1858.

Het Nederl. Mudde Tarwe Nieuwe	van	*f* 7,00	tot	*f* 9,00.
Het dito dito Oude witte Tarwe	»	» 7,60	»	» 9,40.
Het dito dito Rogge Nieuwe	»	» 5,60	»	» 6,30.
Het dito dito Rogge Oude	»	» 6,05	»	» 6,20.
Het dito dito Boekweit Oude	»	» 0,00	»	» 0,00.
Het dito dito Boekweit Nieuwe	»	» 6,45	»	» 6,20.
Een dito Pond Boter	»	» 1,00	»	» 1,02.
Zaad-Aardappelen (Vat of Mudde)	»	» 1,40	»	» 1,70.
Het Mud Kolen Polhout				» 4,50.
Het 1000 Doel Hout				» 2,15.
De Kar Spaanders				» 4,10.
De » Struiken				» 4,50.
De 100 Mutsaard	van	*f* 3,50	tot	» 4,00.

De AMSTERDAMSCHE BEURS van gisteren (16 *November*) was de fondsnotering: Ned. W. S. 2½ pCt. 64⅛, ¼, ⅛; 3 pCt. 75 ¹⁵/₁₆, ⅞; 4 pCt. 98 ½; Handelm. 142, ¼, 142; Rusland 5 pCt. 106, dito 1828—29 103⅞, ⅞; 4 pCt. 1840 89½; idem bij Stieglitz 86½, 5 pCt. 1854 97¾, dito 1855 102½; Spanje 3 pCt. 30⅞, 3 pCt. Buitenl. 45¾, 3 pCt. Binnenl. 41 ¹/₁₆; Portugal 3 pCt. te Londen 46⅞; Oostenr. Metall. 77 ¹¹/₁₆, ¾; Zilver Nat. 5 pCt. 77⅝, ¹¹/₁₆; Zilver 1849—54 87⅝; A. 2½ pCt. 39 ⁷/₁₆, ⅝.

Advertentiën.

*** Heden overleed alhier, in den ouderdom van bijna 70 jaren, na een langdurig en smartelijk lijden, de WelEdelGestrenge Heer Mr. FRANCISCUS JOANNES HOPPENBROUWERS, Oud-Regter bij de voormalige Regtbank van Eersten Aanleg te *Breda*, voorzien van de H. H. Sacramenten der Kerke.

BREDA, den 16. November 1858.

Eenige algemeene Kennisgeving aan Vrienden en Bekenden.

BOEK-, MUZIJK-, KUNSTHANDEL EN BOEKBINDERIJ.

De Ondergeteekende zich meer nog op het vak van KUNSTHANDEL willende toeleggen, geeft bij deze kennis, dat hij in staat is gesteld ALLE MOGELIJKE PLATEN op bezien te kunnen krijgen, terwijl hij tevens altijd eene Collectie voorhanden heeft, welke iedere maand vernieuwd wordt.

Hij noodigt iedereen uit hiervan gebruik te maken. Op aanvrage worden de Platen ook op bezien te huis gezonden.

BREDA,
17 November 1858. G. G. DE VOOGT.

MEN VRAAGT TE KOOP:

Twee GOED GEDRESSEERDE staande JAGTHONDEN, groot van stel en ruigharig. — Er zal meer op de Deugden dan op den Prijs gelet worden.

Adres met *franco* Brieven, onder Letter Z, aan het Advertentie-Bureau van H. NIJGH te *Rotterdam*.

*** De INSCHRIJVING op de PACHT van den MEST der PAARDEN van het Detachement van het 4de Regiment Dragonders te *Breda*, zal bij gesloten Billetten geschieden op het Plaats-Bureau boven de Hoofdwacht te *Breda*, alwaar de Voorwaarden ter lezing liggen, en de Briefjes geopend zullen worden, op *Woensdag den* 24. *November* 1858, des middags ten 12 ure.

K. WILLER'S KRUIDENOLIE.

Tien droppels daarvan, iederen morgen op het hoofd gewreven, bij eene wassching met laauw water en reiniging met eenen goeden schuijer, tweemaal 's weeks, bevorderen den groei van het Haar ongemeen en maken het krachtig, vol, glanzend en golvend. *f* 1,50 is de prijs van het fleschje.

De Echte Tandzeep

van Dr. SUIN DE BOUTEMARD, maakt de Tanden zuiver wit, zonder het email aan te doen, bewaart ze voor ziekelijke aandoeningen en houdt den mond frisch.

Het stuk kost 40 Cts. en is toereikende voor een half jaar.

De Echte Dr. Borchardt's Zeep

is zamengesteld uit fijne aromatische en etherische oliën en delfstoffelijke bestanddeelen, verwijdert puisten, schubben, leverylekken, zonnebrand, sproeten en de huid behoudt door alle jaargetijden dat fluweelige, veerkrachtige en frissche voorkomen, dat de schoonheid zoo zeer verhoogt. Men gebruikt ze met een wollen lapje, waarmede men de huid een of tweemaal daags wascht. De prijs is 40 Cent.

FAMILY TOOTH POWDER

is eene zuivere compositie uit het Plantenrijk, frisch en aangenaam van smaak. Zij sterkt het Tandvleesch, maakt dat de Tanden stevig vast zitten, hergeeft hun de paarlwitte kleur der jeugd, bewaart het verglaassel, zuivert den adem en verhindert dat aangestoken Tanden tot verder bederf overgaan. De prijs is 40 Cent per Doos.

VIOLET-POWDER is een welriekend Poeder, dat de daarmede ingewreven huid blank, aangenaam verfrischt, blank maakt en de liefelijkste geuren om zich heen werpt. Het is ook voor de kinderen zeer aan te prijzen. Het pakje kost 40 Cents.

ENGELSCHE POEDERDOOZEN met Donzen Kwasten.

Amsterdam, Verkoophuis.	Leur, L. van den Berg.
Breda, Wed. Wierx Folla.	Oosterhout, Gebr. Driessen.
» J. C. Kannemans v. Dashorst.	Rozendaal, M. D. v. Leeuwen.
Bergen-op-Zoom, D. Pouwels.	Steenbergen, W. v. d. Kar.
» P. F. Appelboom, Apoth.	Tilburg, C. H. Domhoff.
» C. H. Veraart.	» A. van Wamel.
Eindhoven, A. Beguin.	Tholen, T. J. Maas.
Helmond, A. H. Martin.	Waalwijk, F. v. d. Klokken.
's Hertogenbosch, F. L. Welsch.	

En in de andere Steden in de bekende Dépôts.

Te BREDA, bij BROESE & COMP. Boekdrukkers en Boekverkoopers.